

Gönderim Tarihi: 08.11.2019

Kabul Tarihi: 18.12.2019

ÖZEL OKULLARDAKİ ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN KULLANDIĞI İNGİLİZCE KELİME ÖĞRENME STRATEJİLERİ: KARS İLİ ÖRNEĞİ

English Vocabulary Learning Strategies of Secondary School Students in
Private Schools: The Sample of Kars Province

Batuhan ÇINAR

Öğr. Gör. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi,
Yabancı Diller Yüksek Okulu Mütercim Tercümanlık Bölümü
batuhancinarbb@gmail.com

ORCID ID: 0000-0003-1839-1129

Gencer ELKILIÇ

Prof. Dr. Kafkas Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi,
İngiliz Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Kars
gencereelkili1322@gmail.com

ORCID ID:0000-0002-8225-3559

Çalışmanın Türü: Araştırma

Öz

Bu çalışmanın amacı Türkiye'nin Kars İli'ndeki özel okullarda ortaokul öğrencilerinin İngilizce öğrenirken kullandığı kelime öğrenim stratejilerini ortaya çıkarmaktır. Bu çalışmada öğrencilerin kullandıkları kelime öğrenme stratejilerinin; cinsiyete, sınıfa, okula, İngilizce dersine karşı tutuma ve ailede İngilizce bilen birinin var olup olmadığına göre değişip değişmediği incelenmiştir. Araştırma 2018-2019 eğitim-öğretim yılı birinci dönemde, Kars ve Kafkas Üniversitesi Kalkınma Vakfı Özel İlkokulu-Ortaokulu (KAKÜV), Çözüm Akademi Ortaokulu, Bahçeşehir Koleji ve Çelik Başarı Koleji'nde yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, 153 6. sınıf, 173 7. sınıf, 140 8. sınıf olmak üzere 4 özel okuldaki toplam 466 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 242'si erkek, 224'ü ise kızdır. Araştırmada ölçme araçları olarak, 5 maddeden oluşan "Demografik Anket" ve Kocaman (2014) tarafından geliştirilen, 32 maddeden oluşan "Yabancı Dilde Kelime Öğrenme Stratejileri Ölçeği" kullanılmıştır.

Sonuçlara göre kelime öğrenim stratejileri kullanımı cinsiyete, sınıfa, okula, İngilizce dersine karşı tutuma ve ailede İngilizce bilen birinin var olup olmadığına göre anlamlı olarak değişmektedir. Strateji kullanım sıklığının kız öğrencilerde erkek öğrencilere göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Sonuçlara göre öğrencilerin en sık kullandığı kelime edinim stratejileri hafıza, duyuşsal ve sosyal stratejiler, en az kullandıkları ise telafi, bilişsel ve üstbilişsel stratejilerdir.

Anahtar Kelimeler: Kelime öğrenme stratejileri, ortaokul öğrencisi, özel ortaokul..

Abstract:

The purpose of this study is to determine the vocabulary learning strategies of secondary school students in Kars Province in Turkey. The study has been carried out to determine if there is strategy differences according to students' gender, school, grade, attitude towards English lesson and the situation of their parents' English language knowledge. This research was conducted at Kars ve Kafkas Üniversitesi Kalkınma Vakfı Secondary School (KAKÜV), Çözüm Academy School, Bahçeşehir College and Çelik Başarı College, during

the first term of the 2018-2019 academic year. Sample of the research is formed by 153 6th grade, 173 7th grade and 140 8th grade students in total 466 at 4 private schools. The participants of the study are 242 male and 224 female students. “Demographic Questionnaire” consisting of 5 items and “Scale for Vocabulary Learning Strategies in Foreign Languages” consisting of 32 items that was developed by Kocaman (2014) were used as scales in the research.

The results indicated that there are significant differences based on students’ gender, grade, school, attitude towards English lesson and their parents’ English language knowledge. It was determined that the female students use vocabulary learning strategies more frequent than male students. It was found that students use mostly memory, affective and social strategies but compensation, cognitive and metacognitive strategies are used at a low level.

Keywords: *Vocabulary learning strategies, secondary school student, private secondary school.*

1. GİRİŞ

Yabancı dil, küresel olarak insanlığın en büyük ihtiyaçlarından birisi olmuştur. Farklı kültürden insanların birbirleriyle etkileşimleri ve iletişimleri yabancı dil vasıtasıyla sağlandığından dolayı, insanlık tarihinin başlangıcından beri yabancı dil öğrenimine karşı olan ilgi artmıştır. Milletlerarası ilişkilerin tarihi gelişimleriyle beraber, ticari, ekonomik ve kültürel etkileşimler artmış, bu sayede dil edinimi kaçınılmaz bir ihtiyaç haline gelmiştir. İnsanlar için yabancı dilin, ticaretten sanata, günlük yaşamdan devletlerarası ilişkilere kadar önemi her zaman büyük olmaktadır.

Birçok araştırmacı dil öğrenim stratejilerini ortaya çıkarmıştır. Oxford (1990:1) öğrenme stratejilerini “öğrencilerin ikinci dil ediniminde becerilerini geliştirmek için kullandıkları yaklaşımlar veya teknikler olarak” tanımlamaktadır. Bununla beraber Wenden’e (1991:19) göre dil edinim stratejileri, “öğrencilerin yeni bir dil edinmek için kullandıkları zihinsel adımlar ve işlemler” sürecidir. Richards ve Platt (1992:209) dil edinim sürecini ve tekniklerini “öğrencilerin yeni karşılaştıkları bilgileri anlama, öğrenme veya hatırlamalarına yardımcı olabilmek için kullandıkları kasıtlı davranışlar ve düşünceler” olarak tanımlamaktadır. Cook (2001) ikinci dil edinimini, ikinci dil edinirken öğrenmeyi etkileyen öğrenci seçimi olarak açıklamaktadır.

Şüphesiz ki dil öğrenim süreçleri içerisinde en önemli süreçlerden birisi de kelime öğrenme sürecidir. Birçok yazar kelime hakkında benzer tanımlar yapmışlardır. Hubbard’a (1983) göre kelime, anlamın güçlü bir taşıyıcısı olarak tanımlanabilir. Diamond ve Gutlohn (2006), kelime hazinesinin, kelime ve anlam bilgisi olduğunu ileri sürmektedir. Bu, ilk önce güçlü bir kelime tabanı oluşturmadan, bir dilin anlaşılmasının ve kullanılmasının sağlanamayacağı anlamına gelir. Bununla beraber;

öğrenciler kelimeyi tanımalı ve anlamlarını bilmelidir. Henriksen (1996), kelime bilgisini, çoğu zaman sözcüksel öğelerin anadile çevrilmesi, çoktan seçmeli bir görevde doğru tanımı bulma yeteneği veya bir hedef dil verebilme becerisi olarak işlevsel hale getirilen kesin kavrama olarak tanımlamaktadır. Bu, kelime bilgisinin öğrencilerin düşünmesi gerekmeyen kelimelere tepki verme yeteneğini gerektirdiği anlamına gelmektedir (Ferreira, 2007).

Linse'e (2005) göre dil kelimelerden oluşur ve söz dağarcığı da bir kelime topluluğudur. Bununla beraber, Decarrico'ya (2001) göre kelime edinimi dilin merkezi sayılmaktadır ve dilin anadil mi, ikinci dil mi veya yabancı bir dil mi olup olmaması fark etmemektedir. Bu bağlamlardan yola çıkarak dil ediniminin temelini kelime edinim sürecinin oluşturduğunu söyleyebiliriz. Bu bağlamda da McCarthy'ye (1990) göre yeryüzündeki herhangi bir dilin en büyük varlığı ve olgusu o dilin kelime hazinesidir.

1.1. Problem

Türkiye'nin yakın tarihinde ve günümüzde verilerin ortaya koyduklarına göre, yabancı dil eğitimi ve öğrenimi en büyük problem yaşanan ve zorlanılan alanlardan birisi olmaktadır. TEDMEM'in (2015) yapmış olduğu araştırmaya göre ülkemizde öğrenciler ilkökul, ortaokul ve lisede toplam 8-10 yıl arası yabancı dil eğitimi almaktadır. Veriler analizinde yine ortaya çıkarılmıştır ki, Türkiye'de bir öğrenci ilk, ortaokul ve liselerde toplam 1296 saat yabancı dil dersi eğitimi almaktadır. Bunların 720 saati ilkökul ve ortaokulda alınmakla beraber, geri kalan 576 saat ise lise döneminde alınmaktadır. Kelime öğrenim stratejilerinin dil öğrenme sürecindeki büyük öneminden dolayı bu alanda yapılan çalışmaların az olduğu görülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı yukarıda verilen bilgilere ve tanımlara bağlı kalarak, özel ortaokullardaki öğrencilerin kullanıyor olduğu kelime öğrenme stratejilerini belirlemek ve öğretmenlerin derslerde uyguladıkları kelime öğretme stratejilerinin öğrenciye olan etkilerini ortaya çıkarmaktır. Bununla beraber araştırma aşağıdaki soruların cevabını bulmaya yöneliktir:

1. Özel okullarda okuyan ortaokul öğrencilerinin en çok kullandığı kelime öğrenim stratejileri nelerdir?

2. Özel okullarda okuyan ortaokul öğrencilerinin ailelerinde İngilizce bilen var mıdır? Varsa bu durum öğrencinin yöneldiği stratejileri etkilemekte midir?

3. Özel okullarda okuyan 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin kullanıyor olduğu kelime öğrenme stratejileri sınıflara göre ve cinsiyete göre değişim göstermekte midir?

4. Özel okullarda okuyan ortaokul öğrencilerinde İngilizce dersine karşı tutuma bağlı olarak stratejik farklılıklar mevcut mudur?

2. YÖNTEM

2.1. Çalışmanın Evreni

Türkiye'nin Kars İli'ndeki 4 özel okulda okuyan toplam 466 ortaokul öğrencisi bu çalışmaya katılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin 242'si erkek, 224'ü ise kızdır. Çalışmaya 153 6. sınıf, 173 7. sınıf, 140 8. sınıf öğrencisi katılmıştır. İlgili okullar ve öğrencilerin dağılımları Tablo 1, Tablo 2 ve Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Tanımlayıcı Özellikleri ve Yüzdeleri

	N	%
Erkek	242	51,9
Kız	224	48,1
Toplam	466	100,0

Tablo 1'de görüldüğü gibi, çalışmaya katılan öğrencilerin 242'si erkek (%51,9), 224'ü ise kızdır(%48,1)

Tablo 2. Çalışmaya Katılan Okullar ve Katılan Öğrencilerin Sayıları ve Yüzdeleri

	N	%
KAKÜV	89	19,1
Çözüm Ortaokulu	148	31,8
Bahçeşehir Koleji	83	17,8
Çelik Başarı Koleji	146	31,3
TOPLAM	466	100,0

Tablo 2'ye göre katılımcıların 148'i Çözüm Orta Okulu (%31,8), 146'sı Çelik Başarı Koleji (%31,3), 89'u KAKÜV (%19,1), ve 83'ü Bahçeşehir Kolejidir (%17,8).

Tablo 3. Sınıflarına Göre Çalışmaya Katılan Öğrenciler ve Yüzdeleri

	N	%
6. Sınıf	153	32,8
7. Sınıf	173	37,1
8. Sınıf	140	30,0
Toplam	466	100,0

Tablo 3'ten anlaşılacağı gibi, çalışmaya 153 (%32,8) 6.sınıf öğrencisi 173 (37,1) 7.sınıf öğrencisi, 140 (%30) 8.sınıf öğrencisi katılmıştır.

2.2. Araştırmanın Modeli

Araştırmada tarama (betimleme) modeli kullanılmıştır. Türkiye’de ortaokul düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin İngilizce kelime öğrenirken başvurdukları stratejiler, geçerlilik ve güvenilirliği ölçülmüş bir strateji ölçeğiyle ölçülmüştür.

2.3. Veri Toplama Aracı

Çalışmada 5 soruluk demografik anket ve Kocaman (2014) tarafından geliştirilen, yabancı dil stratejilerinin yer aldığı 32 soruluk “Yabancı Dilde Kelime Öğrenme Stratejileri Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin güvenilirlik çalışmaları kapsamında cronbach alfa değeri .89 alt boyutlar için bellek =.74, bilişsel =.67, tamamlayıcı =.71, üst- bilişsel =.72, duyuşsal =.64, sosyal = .62 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir.

2.4. Süreç

Çalışma 2018-2019 eğitim-öğretim yılı içinde, 07.12.2018-10.12.2018 tarihleri arasında gerçekleşmiştir. Kocaman (2014)’a ait olan ölçek, e-mail aracılığıyla kendisine sorulup, kullanım izni alınmıştır. İzin alındıktan sonra gerekli idari izinlerin çıkması beklenmiş, Kars Valiliği ve Kars Milli Eğitim İl Müdürlüğü’nden gerekli izinler alınıp, akabinde çalışmaya başlanmıştır. Ölçekler 2018-2019 eğitim-öğretim yılında, idare gözetimi altında, öğretmenler tarafından 40 dakikalık ders saatleri içinde toplam 29 sınıfa uygulanmıştır. Uygulamada ölçekler ve anket ders sonunda öğretmenlerden toplanmıştır.

2.4. Veri Analizi

Veriler SPSS 17 paket programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analizinde sayılar, yüzdeler, en az ve en çok değerler ile ortalama ve

standart sapmaların yanı sıra aşağıdaki tabloda yer alan istatistiksel analizler kullanılmıştır. Analizlerde beşli likert ölçeğinden elde edilen (1= Hiçbir zaman, 2= Nadiren, 3= Ara sıra, 4= Sık sık, 5= Her zaman) veriler kullanılmıştır. Araştırma sorularını cevaplamak için, ölçekte yer alan 5 demografik maddenin ve 32 kelime edinim stratejisi maddelerinin her biri için frekanslar ve ortalamalar hesaplanmıştır. Ortalamalardan sonra en çok ve en az kullanılan kelime edinim stratejileri sıralanmıştır.

3. BULGULAR

Araştırma Sorusu 1: Özel okullarda okuyan ortaokul öğrencilerinin en çok kullandığı kelime öğrenim stratejileri nelerdir?

Çalışmanın sonucunda öğrencilerin en çok hafıza ve duyuşsal stratejileri, en az telafi ve bilişsel stratejileri kullandığı ve yönelim gösterdikleri tespit edilmiştir.

Araştırma Sorusu 2: Özel okullarda okuyan ortaokul öğrencilerinin ailelerinde İngilizce bilen var mıdır? Varsa bu durum öğrencinin yöneldiği stratejileri etkilemekte midir?

Bütün stratejiler ele alındığında ailelerinde İngilizce bilen birisi olduğunu belirten öğrencilerde ve İngilizce dersini sevdiğini belirten öğrencilerde stratejik farklılıklar anlamlı olarak değişmektedir. Ailesinde İngilizce bilen birinin olduğunu belirten öğrenciler en çok hafıza, duyuşsal ve sosyal stratejileri en az ise telafi stratejilerini kullandıkları görülmektedir. İngilizce dersini sevdiğini belirten öğrencilerin de hafıza stratejilerini kullandıkları görülmektedir.

Araştırma Sorusu 3: Özel okullarda okuyan 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin kullandığı kelime öğrenme stratejileri sınıflara göre ve cinsiyete göre değişim göstermekte midir?

Öğrencilerin cinsiyetlerine ve sınıflarına göre stratejik farklılıklar anlamlı olarak değişmektedir. Çalışmanın sonucunda bütün stratejiler ele alındığında strateji kullanım oranları kız öğrencilerde ve 6. sınıf öğrencilerinde artmaktadır. Kız öğrencilerin en çok hafıza ve duyuşsal stratejilere en az ise telafi stratejilerine yönelim gösterdikleri görülmektedir. Erkek öğrencilerde de durum aynıdır ve en çok hafıza stratejilerini en az telafi stratejilerini kullandıkları görülmektedir.

Araştırma Sorusu 4: Özel okullarda okuyan ortaokul öğrencilerinde İngilizce dersine karşı tutuma bağlı olarak stratejik farklılıklar mevcut mudur?

İngilizce dersini sevdiğini belirten öğrencilerde stratejik farklılıklar anlamlı olarak değişmektedir. İngilizce dersini sevdiğini belirten öğrencilerin hafıza stratejilerini daha sık kullandıkları görülmektedir.

4. ÖĞRENCİLERİN İNGİLİZCE ÖĞRENİRKEN BAŞVURDUKLARI STRATEJİLERİN SIKLIĞI

Öğrencilerin İngilizce kelime öğrenirken başvurdukları stratejilerin sıklığı **Tablo 4**'te verilmiştir. (Tablo 4 metnin sonunda verilmiştir.)

Tablo 4. Öğrencilerin İngilizce Kelime Öğrenirken Başvurdukları Stratejilerin Sıklığı

		Hiç bir zaman		Nadiren		Ara sıra		Sık sık		Her zaman	
		F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Hafıza Stratejileri	1. İngilizce bir kelimeyi unuttuğumda, eş anlamlısını hatırlamaya çalışırım.	127	27,3	119	25,5	130	27,9	56	12,0	34	7,3
	2. Daha önce öğrenmiş olduğum İngilizce kelimeleri, yeni öğrendiğim kelimelerle ilişkilendiririm.	77	16,5	68	14,6	109	23,4	113	24,2	99	21,2
	3. İngilizce bir kelimeyi hatırlamak için, o kelimenin resmini zihnimde canlandırırım.	59	12,7	77	16,5	82	17,6	87	18,7	161	34,5
	4. Yeni öğrendiğim İngilizce bir kelimenin söylenişini, bildiğim bir İngilizce kelimenin söylenişine eşleştiririm.	118	25,3	90	19,3	101	21,7	58	12,4	99	21,2
	5. Öğrendiğim İngilizce kelimeleri unutmamak için sürekli tekrar ederim.	27	5,8	65	13,9	104	22,3	104	22,3	166	35,6
	6. İngilizce bir kelimenin anlamını, kelimeyi zihnimde canlandırarak hatırlamaya çalışırım.	45	9,7	69	14,8	65	13,9	109	23,4	178	38,2
	7. İngilizce kelimeleri öğrenirken, türlerine (isim, sıfat, fiil) göre öğrenmeye çalışırım.	125	26,8	108	23,2	72	15,5	65	13,9	96	20,6
Bilişsel Stratejiler	8. İngilizce kelimeleri kartlara yazıp, cebimde taşıyarak öğrenmeye çalışırım.	303	65,0	70	15,0	48	10,3	20	4,3	25	5,4
	9. İngilizce kelimeleri hatırlamak için kelime kartlarını görebileceğim yerlere yapıştırırım.	187	40,1	81	17,4	47	10,1	70	15,0	81	17,4
	10. İngilizce kelime öğrenirken kelime defteri tutarım.	37	7,9	43	9,2	53	11,4	47	10,1	286	61,4
	14. Dersim için gerekli İngilizce kelimeleri teknolojik programlar yardımıyla öğrenmeyi tercih ederim.	96	20,6	94	20,2	91	19,5	61	13,1	124	26,6
	15. Dersim için gerekli İngilizce kelimeleri videolar yardımıyla öğrenmeyi tercih ederim.	114	24,5	85	18,2	94	20,2	62	13,3	111	23,8
	16. Dersim için gerekli İngilizce kelimeleri teknolojik oyunlar yardımıyla öğrenmeyi tercih ederim.	105	22,5	84	18,0	79	17,0	62	13,3	136	29,2
Üstbilişsel Stratejiler	17. İngilizce kelime öğrenirken, çeşitli İngilizce kelime testleri çözerim.	61	13,1	66	14,2	78	16,7	111	23,8	150	32,2
	18. İngilizce kelime öğrenirken, anlamlarıyla birlikte söylenişlerini de öğrenmeye çalışırım.	26	5,6	42	9,0	59	12,7	105	22,5	234	50,2
	19. İngilizce kelime öğrenirken, en uygun yöntemi bulmaya çalışırım.	40	8,6	48	10,3	72	15,5	102	21,9	204	43,8
	20. İngilizce kelime öğrenirken, planlı bir şekilde çalışırım.	61	13,1	68	14,6	96	20,6	93	20,0	148	31,8

Tablo 4’te görüldüğü gibi, ortaokul öğrencilerinin İngilizce kelime öğrenirken en çok kullandığı 10 strateji şu şekildedir: “İngilizce kelime bilgimi artırdığımda, derste kendimi daha rahat hissederim” (%78,4). “İngilizce kelime öğrenirken, anlamlarıyla birlikte söylenişlerini de öğrenmeye çalışırım” (%72,7). “İngilizce kelime öğrenirken kelime defteri tutarım” (%71,5). “İngilizce bir video veya film izlerken bildiğim İngilizce kelimelerin kullanılması dikkatimi çeker” (%67,4).

“Öğretmenimiz ders dışında da İngilizce kelime öğrenmemiz için bizi heveslendirir” (%66,1). “İngilizce kelime öğrenirken en uygun yöntemi bulmaya çalışırım” (%65,7). “İngilizce kelime öğrendiğimde mutlu hissederim” (%63,9). “Öğrenmek istediğim İngilizce kelimeleri not alarak çalışırım” (%62,7). “İngilizce bir kelimenin anlamını, kelimeyi zihnimde canlandırarak hatırlamaya çalışırım” (%61,6). “Öğrendiğim İngilizce kelimeleri unutmamak için sürekli tekrar ederim” (%57,9).

Tablo 4.11’de görüldüğü gibi, ortaokul öğrencilerinin İngilizce kelime öğrenirken en az kullandığı 10 strateji şu şekildedir: “İngilizce kelimeleri kartlara yazıp, cebimde taşıyarak öğrenmeye çalışırım” (%80,0). “İngilizce kelimeler öğrendiğimde kendimi ödüllendiririm” (%65,0). “İngilizce kelime öğrenirken arka planda müzik dinlemek beni rahatlatır” (%59,0). “İngilizce kelimeler öğrenmeye çalışırken grup çalışmasını tercih ederim” (%57,9).

“İngilizce kelimeleri hatırlamak için kelime kartlarını görebileceğim yerlere yapıştırırım” (%57,5). “Öğrendiğim İngilizce kelimeleri yanlış söylediğimde, arkadaşlarımdan düzeltmelerini isterim” (%56,9). “İngilizce kelimeleri eş veya zıt anlamlarıyla birlikte öğrenirim” (%54,2).

“İngilizce bir kelimeyi unuttuğumda, eş anlamlısını hatırlamaya çalışırım” (%52,8). “İngilizce kelimeleri öğrenirken, türlerine (isim, sıfat, fiil) göre öğrenmeye çalışırım” (%50,0). “Öğrendiğim İngilizce kelimeleri doğru söyleyip söylemediğimi arkadaşlarıma sorarım” (%47,8).

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Öğrencilerin kelime stratejilerinde en çok hafıza ve duyuşsal stratejilere yönelim gösterdikleri görülmektedir. Öğrencilerin en çok hafıza stratejilere başvurmalarının sebebi ezbere ve tekrara dayalı bir İngilizce eğitimi gördükleri sebebiyle olabilir. Bu sonuçtan yola çıkılarak özel okulların uygulamış oldukları eğitim yöntemleri öğrencileri diğer stratejilere nazaran daha çok hafıza stratejilerine yöneltiyor olabilir. Duyuşsal stratejileri

kullanmalarındaki sebep ise akademik başarının öğrencileri derste rahat hissettirdiği, öğretmen-öğrenci etkileşimindeki sıklık olarak yorumlanabilir. Çünkü öğrencilerin “İngilizce kelime bilgimi artırdığımda, derste kendimi daha rahat hissederim” sorusuna verdikleri cevap stratejiler arasındaki en yüksek yüzdeleri cevaptır. Bu stratejinin kullanım oranının yüksekliği öğrencilerin, öğretmenin kendilerine yönelttiği sorulara cevap verebilmenin onları hem var oldukları yerlerde hem sınıf ortamında rahat hissettirmesi hem de yanlış yapma korkusunu yenebilmelerinden kaynaklandığı söylenebilir. Araştırmada, üstbilişsel stratejilerin alt boyutu olan “İngilizce kelime öğrenirken, anlamlarıyla birlikte söylenişlerini de öğrenmeye çalışırım” sorusuna verilen cevap da en yüksek oranda kullanıldığı belirtilen stratejik yöntem olduğu görülmektedir. Bu durum öğretmenin anlamıyla beraber kelime telaffuzunun önemini öğrencilere aktarması ve kelime bilgisinin ölçülürken telaffuzun da dikkate alındığının bir göstergesi olabilir.

Arellano (2017) birçok farklı ülkeden katılımcının olduğu çalışmada hafıza stratejileri hakkında çalışma yapmıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerin bu strateji türünü çoğunlukla uyguladığı ortaya çıkmıştır. Hamzah ve diğerleri (2009) 250 üniversite öğrenciyle yaptıkları çalışmada öğrencilerin hangi stratejileri kullandıklarını incelemişler ve öğrencilerin hafıza stratejileri kullanım oranlarının sosyal stratejilere göre daha yüksek olduğunu ortaya çıkarmışlardır. Asgari ve Mustapha (2011) ikinci dil öğrencileriyle yapmış oldukları çalışmada hafıza stratejilerinin sık kullanılan bir strateji olduğunu ortaya çıkarmışlardır. Çevik ve diğerleri (2018) yaptıkları çalışmalarında ortaokul öğrencilerinin sık kullandığı kelime öğrenme stratejileri arasında duyuşsal stratejileri de göstermektedir. Rasekh ve Ranjbary (2003) üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmada öğrencilerin sıklıkla duyuşsal stratejileri kullandıklarını belirtmektedir. Bu sonuçlarla yapılan çalışma paralellik göstermektedir.

Literatür incelendiği zaman bazı çalışmalarda öğrencilerin sosyal stratejileri kullanımlarındaki yoğunluk dikkat çekmektedir. Şerabatır (2008) 6. ve 7. sınıflar üzerinde yaptığı çalışmada öğrencilerin hangi stratejilere yöneldiğini tespit etmek istemiş ve bulduğu sonuçta öğrencilerin daha çok sosyal stratejilere yönelim gösterdiğini bulmuştur. Çevik ve diğerleri (2018) 5, 6, 7 ve 8. sınıflar üzerinde yapmış oldukları çalışmalarda öğrencilerin en çok bilişsel, üstbilişsel, duyuşsal ve sosyal stratejileri kullandığını ortaya çıkarmışlardır. Altan (2003) üniversite öğrencilerinin kullandığı kelime edinim stratejilerini ortaya çıkarmak üzere yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin en çok sosyal stratejileri kullandığını ortaya çıkarmıştır.

Bunlarla beraber Acar (2015) lise öğrencilerine uygulamış olduğu çalışmada öğrencilerin en çok bilişsel stratejileri kullandığını ve bunu saptama stratejileri, sosyal stratejiler, bilişötesi stratejiler ve hafıza stratejilerinin takip ettiğini belirtmektedir. Baskın ve diğerleri (2017) 22 öğrenciyle yapmış oldukları çalışmada sosyal ve bilişötesi stratejilerin en sık, hafıza stratejilerinin ise en az kullanıldığını ortaya çıkarmışlardır ve sosyal ile bilişötesi stratejilerin öğrenciler için en etkili strateji olduğunu ileri sürmüşlerdir. Bununla beraber hafıza stratejilerinin öğrenciler için en kullanışsız stratejiler olarak göz önünde bulundurulabileceğini belirtmişlerdir. Tok ve Yığın (2014) ortaya çıkardıkları araştırma bulgularına göre hafıza stratejilerinin en az sık kullanılan stratejik yöntemler olduğunu belirtmektedir.

Araştırmanın bulgularında öğrencilerin en az telafi ve bilişsel stratejilere yöneldikleri anlaşılmaktadır. Bu durum öğrencilerin İngilizce kelimeleri öğrenirken teknolojiyi az kullanmalarından kaynaklanabilir. Bilişsel stratejiler için de aynı durum söylenebilir. Araştırma sorularında yer alan “İngilizce kelimeleri kartlara yazıp, cebimde taşıyarak öğrenmeye çalışırım” öğrencilerin en az kullandığını belirttikleri stratejik yöntemdir. Bu durum öğrencilerin ders dışı kelime edinim etkinliklerinin kısıtlı veya sınırlı olduğu anlamına gelebilir.

6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin kelime stratejileri kullanmalarında cinsiyete dayalı anlamlı fark olduğu ortaya çıkarılmıştır. Sonuçlara göre kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre daha çok kelime öğrenim stratejilerini kullanmaktadır. Somuncuoğlu ve Yıldırım (2000), Oflaz (2008), Arsal ve Özen (2007), Peacock ve Ho (2003), Öztürkmen (2006), Barut (2015), Gu (2002), Catalan (2003), Şerabatır (2008)’ın yapmış oldukları çalışmalarda da kelime öğrenim stratejilerine yönelimin kız öğrencilerde daha çok olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmanın bu neticeleri, literatürde yer alan mevcut çalışmalarla tutarlı olduğu görülmektedir. Bunların aksine literatürde bazı çalışmalarda cinsiyete göre anlamlı farklılıkların olmadığı ortaya çıkarılmıştır. Arsal ve Özen (2006)’in yapmış olduğu çalışmada dil öğrenme stratejilerinde anlamlı farkın olmadığı tespit edilmiştir. Kız öğrencilerin kelime öğrenim stratejilerine daha çok yönelmelerinin sebebi, gelişim ve öğrenme sürecinin 12-14 yaş arası kız öğrencilerde daha hızlı gerçekleştiği ve olgunlaşmanın kızlarda erkeklere nazaran daha erken olması olabilir.

6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin kelime stratejilerini kullanımlarında okullar arası anlamlı fark olduğu görülmektedir. Okullara strateji kullanım farklılıkları bütün stratejilerde değişim göstermektedir. Bu durumun sebebi özel okulların uyguluyor olduğu yabancı dil eğitimin farklılıklarından

kaynaklanması olabilir. Yabancı dil eğitiminde kullanılan eğitim programlarının devlet okullarıyla özel okullar arasındaki farkları aşıkârdır. Yapılan çalışmanın bulgularında yer aldığı gibi özel ortaokul öğrencilerinin hafıza stratejilerine yöneliminin daha çok olduğu görülmektedir. Bunun aksine Çevik ve diğerleri (2018) ve Şarabatır (2008)'ın devlet okullarında öğrenim gören ortaokul öğrencileriyle yapmış oldukları çalışmalarda da öğrencilerin daha çok sosyal stratejileri kullandıkları ortaya çıkarılmıştır. Bu durum özel okulların yabancı dil eğitim sisteminin öğrencileri hafıza stratejilerine yönelttiği anlamına gelebilir.

6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinde İngilizce dersine karşı tutumun, yani İngilizce dersini sevdiğini belirten öğrencilerde bütün stratejik alt boyutlarda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir. İngilizce dersini sevdiğini belirten öğrencilerin, sevmediğini belirten öğrencilere göre çoğunluğun olduğu görülmektedir. İngilizce dersini sevdiğini belirten öğrencilerde hafıza, duyuşsal ve sosyal stratejilere olan eğilim görülmektedir. İngilizce dersine karşı pozitif tutuma sahip olan öğrencilerin stratejileri kullanmaya daha yatkın olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmanın sonuçlarına benzer olarak Gök ve Sılay (2008) yapmış oldukları çalışmalarında kelime öğrenim stratejilerinin kullanımının derse karşı tutumları olumlu yönde etkilediğini ortaya çıkarmıştır.

6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinde ailelerinde İngilizce bildiğini belirten öğrencilerde tüm stratejik alt boyutlarda anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Ortaya çıkan sonuçlarda ailesinde İngilizce belirttiğini söyleyen öğrencilerin stratejileri kullanım oranları, ailesinde İngilizce bilmeyen olduğunu belirten öğrencilere göre daha yüksektir. Bu durum ailenin sosyal-kültürel yapısı ve anne-babanın eğitim düzeyleriyle alakalı olabilir. Bununla beraber ailede İngilizce bilen birisinin olması, anne-babanın eğitim seviyesinin yüksek olması dil edinim sürecini kolaylaştırabilir. Araştırmanın bulgularına paralel olarak Somuncuoğlu ve Yıldırım (2000)'ın yapmış olduğu çalışma, anne-babanın eğitim düzeyinin yüksekliğine bağlı olarak öğrencilerde dil ve kelime edinim oranlarının yükseldiği, kelime edinim stratejilerinin kullanım eğilimlerinin arttığı anlaşılmaktadır.

6. KAYNAKLAR

- Acar, S. (2016). *İngilizce dil sınıfı öğrencileri tarafından edinilen kelime öğrenme stratejileri ve başarıları arasındaki ilişki*. Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Altan, M. Z. (2003). Dil Öğrenme Stratejileri ve Yabancı Dil Başarısı. *EĞİTİM VE BİLİM*, 28(129).

- Arellano, M. D. C. (2017). Memory learning strategies in english as a foreign language in vocational studies/ESTRATEGIAS DE APRENDIZAJE DE MEMORIA EN INGLÉS COMO LENGUA EXTRANJERA EN FORMACIÓN PROFESIONAL. *Tendencias Pedagógicas*, 29, 229-248.
- Arsal, Z. & Özen, R. (2006). The Language learning strategies of ELT teacher candidates”. The 10th “International INGED ELT Conference on the Subject of Practice and Progress Selcuk University Konya-Turkey. 3-5 Kasım.
- Asgari, A. & Mustapha, G. B. (2011). The type of vocabulary learning strategies used by ESL students in University Putra Malaysia. *English language teaching*, 4(2), 84.
- Barut, A. (2015). *Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen üniversite öğrencilerinin kullandıkları dil öğrenme stratejileri üzerine bir değerlendirme*, Bilkent Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Baskin, S., Iscan, A., Karagoz, B., & Birol, G. (2017). The Use of Vocabulary Learning Strategies in Teaching Turkish as a Second Language. *Journal of Education and Practice*, 8(9), 126-134.
- Catalan, R. M. J. (2003). Sex differences in L2 vocabulary learning strategies. *International Journal of Applied Linguistics*, 13(1), 54-77.
- Cook, V. (2001). *Second Language Learning and Language Teaching*. London: Edward Arnold.
- Çevik, H., Orakçı, Ş., Aktan, O., Toraman, Ç. & Ayçiçek, B. (2018). Ortaokul Öğrencilerinin Kelime Öğrenme Stratejilerinin Çeşitli Değişkenler Bakımından İncelenmesi (Ankara İli Örneği). *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 796-814.
- Decarrico, J. S. (2001). *Vocabulary learning and teaching. Teaching English as a second or foreign language*, Celce-Murcia, Marianne (ed.). Boston: Heinle and Heinle 3, 285-299.
- Diamond, L. & Gutlohn, L. (2006). *Teaching vocabulary*. Ekim 26, 2018 tarihinde Reading Rockets Web sitesinden alındı: <http://www.readingrockets.org/article/teaching-vocabulary>.
- Ferreira, L. H. F. (2007). *How to teach vocabulary effectively: An analysis of the course book Eyes and Spies*, Lisans Tezi.
- Gök, T. & Sılay, İ. (2008). Fizik eğitiminde işbirlikli öğrenme gruplarında problem çözme stratejileri öğretiminin problem çözmeye yönelik tutum üzerindeki etkileri. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 4(2), 253-266.
- Gu, Y. (2002). Gender, academic major, and vocabulary learning strategies of Chinese EFL learners. *RELC journal*, 33(1), 35-54.
- Hamzah, M. S. G., Kafipour, R. & Abdullah, S. K. (2009). Vocabulary learning strategies of Iranian undergraduate EFL students and its relation to their vocabulary size. *European Journal of social sciences*, 11(1), 39-50.
- Henriksen, B. (1996). Semantisation, retention, and accessibility: Key concepts in vocabulary learning. *AILA Congress, Jyväskylä, Finland*.
- Hubbard, P. (1983). *A training course for TEFL*. Oxford Univ Press.

- Kocaman, O. & Cumaoglu, G. K. (2014). Yabancı dilde kelime öğrenme stratejileri ölçeğinin geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 39(176).
- Linse, C. T. & Nunan, D. (2005). *Practical English language teaching: Young learners* (s. 120-134). New York: McGraw-Hill.
- McCarthy, M. (1990). *Vocabulary*. Oxford University Press.
- Oflaz, A. (2008). Almanca öğretmeni adaylarının dil öğreniminde kullandıkları öğrenme stratejileri. *Uluslararası Sosyal Araştırma Dergisi*, 1(3), 278-300.
- Oxford, R. L. (1990). *Language Learning Strategies: What Every Teacher Should Know*. Boston: Heinle & Heinle.
- Öztürkmen, B. (2006). *Ortaöğretim öğrencilerinin çoklu zeka kuramına göre zeka alanlarıyla öğrenme stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Gaziantep örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Peacock, M. & Ho, B. (2003). Student language learning strategies across eight disciplines. *International Journal of Applied Linguistics*, 13(2), 179-200.
- Rasekh, Z. E., & Ranjbar, R. (2003). Metacognitive strategy training for vocabulary learning. *Tesl-Ej*, 7(2), 1-15.
- Richards, J. & Platt, J. (1992). *Longman dictionary of applied linguistics*. London: Longman Group Ltd.
- Somuncuoğlu, Y. & Yıldırım, A. (2000). Öğrenme stratejileri kullanımının çeşitli değişkenlerle ilişkisi. *Eğitim ve Bilim*, 25(115), 57-64.
- Şerabatır, S. (2008). *İlköğretim 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersinde kullandıkları kelime öğrenme stratejileri*. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- TEDMEM (2015). *tedmem*. Ekim 1, 2018 tarihinde tedmem Web Sitesi: <https://tedmem.org/mem-notlari/gorus/einsteinin-Turkiyedeki-yabanci-dil-egitimi-hakkindaki-gorusu> adresinden alındı.
- Tok, M. & Yiğın, M. (2014). Türkçenin ikinci dil olarak öğretiminde öğrencilerin kullandıkları kelime öğrenme stratejileri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi/Dumlupınar University Journal of Social Sciences*, 41, 265- 276.
- Wenden, A.L. (1991). *Learner strategies for learner autonomy*. New York: Prentice-Hall.

